

NASTAVNO-NAUČNOM VEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA
UNIVERZITET U BEOGRADU

Izveštaj komisije za odobrenje teme doktorske disertacije

*Osobenosti pisane komunikacije putem interneta: diskurs četa,
kandidata Gorana Drinčića*

I PODACI O KOMISIJI

- 1) Datum i organ koji je imenovao komisiju:

31. oktobar 2012. Nastavno-naučno veće Filološkog fakulteta

- 2) Sastav komisije:

1. dr Vesna Polovina, redovni profesor,
2. dr Ivana Trbojević, docent,
3. dr Maja Miličević, docent

II BIOGRAFIJA KANDIDATA

Goran Drinčić rođen je 29. decembra 1980. godine u Splitu, opština Split, Republika Hrvatska. Osnovnu školu i opštu gimnaziju društveno-jezičkog smjera završio je u Nikšiću. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu u istom gradu, stekavši zvanje profesora engleskog jezika i književnosti. Na Institutu za strane jezike Univerziteta Crne Gore završio je postdiplomske specijalističke i magistarske studije prevodilaštva za engleski jezik.

Od 2008. godine radi kao prevodilac, a od školske 2008/09 i kao saradnik u nastavi na Institutu za strane jezike, Pravnom fakultetu i Fakultetu političkih nauka Univerziteta Crne Gore. Učesnik je više domaćih i međunarodnih naučnih skupova sa radovima iz oblasti lingvistike. Član je Društva za primijenjenu lingvistiku Crne Gore.

III BIBLIOGRAFIJA KANDIDATA

1. „Elementi neverbalne komunikacije u jeziku interneta: diskurs četa“, u *Mi o jeziku, jezik o nama*, Zbornik radova sa druge konferencije Društva za primijenjenu lingvistiku Crne Gore, 2012, pp. 69-76.
2. „Uloga interneta u procesu prevodenja: neki lingvistički aspekti“ (u koautorstvu sa Kristinom Palajsom-Backović), *Zbornik radova sa 4. međunarodne konferencije Instituta za strane jezike u Podgorici*, 09-11. jun 2011. (u štampi).
3. „Diskurs računarski posredovane komunikacije kao novi jezički vid: između govornog i pisanog jezika“, *Lingua Montenegrina*, god. IV, br. 7, 2011, pp. 37-44.
4. „Grafološki uzusi u diskursu internet četova: neografija kao vid sajberkulture“, *Lingua Montenegrina*, god. IV/2, br. 8, 2011, pp. 21-28.
5. „Prevođenje stručnih tekstova u teoriji i praksi: teorijski okvir, prevodilačke metode i procedure“ (u koautorstvu sa Kristinom Palajsom-Backović), *Lingua Montenegrina*, (u štampi).

IV OCENA PODOBNOSTI KANDIDATA

Uvidom u biografiju kandidata, Komisija je ocenila da Goran Drinčić ispunjava uslove za izradu doktorske disertacije.

V OCENA PODOBNOSTI PREDLOŽENOG MENTORA

Za mentora je preložena dr Vesna Polovina, redovni profesor Filološkog fakulteta u Beogradu, na Katedri za opštu lingvistiku.

Bibliografija mentora sa najmanje 5 relevantnih bibliografskih jedinica:

Polovina, V. (1987): *Leksičko-semantička kohezija u razgovornom jeziku*, Beograd, Filološki fakultet, 335 pp.

Polovina, V. (1996): *Prilozi za kognitivnu lingvistiku*. Beograd, Filološki fakultet

Polovina, V. (1998): Pojam kontinuma i njegova primena u lingvistici, *Južnoslovenski filolog*, LIV: 7-14.

Polovina, V. (1999): *Semantika i tekst-lingvistika*, Beograd, Čigoja, 220 str.

Polovina, V. (2010), Opšta i specifična obeležja kulture u neformalnoj konverzaciji, u: Vasić V. (ur.) *Diskurs i diskursi, Zbornik u čast Svenke Savić*, str. 185-195.

Komisija smatra da dr Vesna Polovina ispunjava sve uslove za mentora ove doktorske disertacije.

VI OCENA PODOBNOSTI TEME

Opis teme:

Period od poslednjih nekoliko godina obeležio je nagli tehnološki razvoj u praktično svim sferama života, pri čemu je oblast u kojoj je taj napredak naročito vidljiv komunikacija. Čak i u ovim vremenima globalne ekonomske krize, teško da može proći godina a da se ne pojavi neki novi proizvod ili program namenjen elektronskoj komunikaciji. Pri tom, u osnovi procesa komunikacije po pravilu leži internet, bilo da se mreži pristupa putem kompjutera ili mobilnih telefona. Svetska mreža, kao što je poznato, postigla je svoj ogroman značaj i rasprostranjenost koju danas ima za svega dvadesetak godina otkad postoji, a njen razvoj obeležen je inovacijama i nekonvencionalnim vidovima komunikacije. Imejl i čet pojavili su se sredinom devedesetih, blog početkom milenijuma, Skajp 2003., Fejsbuk 2004., a Triter 2006. Danas, nakon svega nekoliko godina njihovog postojanja, komunikacija na daljinu bez nekog od ovih sistema postala je nezamisliva, naročito mlađim generacijama. S tim u vezi, pitanje koje se postavlja je da li se sa naglim promenama u načinu na koji komuniciramo menja i jezik, kao osnovno sredstvo komunikacije?

Jedno je izvesno – razvoj i nagla popularizacija novih sredstava komunikacije umnogome revidiraju tradicionalna shvatanja jezika. Primera radi, iako se formalno radi o pisanim jezicima, neki od vidova komunikacije na internetu (između ostalih i čet) obiluju jezičkim atributima koji se obično vezuju za domen govora, kao što su neposrednost i spontanost u komunikaciji, upadice, uzrečice, žargon, te elementi neverbalne komunikacije. Naravno, podrazumeva se da diskurs interneta nije jezički homogen te da se različiti vidovi komunikacije kao što su mejl, forumi za diskusiju, blog i čet međusobno razlikuju u mnogim aspektima poput stepena formalnosti, stila, forme, sadržaja i namene poruke itd. Ipak, u svim

vidovima kompjuterski posredovane komunikacije vidljiv je uticaj tehnologije, a način na koji tehnologija utiče na komunikaciju odnosno jezičku strukturu odslikava se i u četu. Štaviše, kako u svojoj studiji *Jezik i internet* kaže Kristal, „sinhrone čet interakcije su te koje prouzrokuju najradikalnije jezičke inovacije [...] koje utiču na više osnovnih konvencija tradicionalne pisane i govorne komunikacije“ (2006: 135).

Predmet naučnog istraživanja teze upravo je komunikacija koja se odvija posredstvom internet četova. Ovaj registar izabran je za analizu zbog svoje dinamičnosti, otvorenosti, ali i **nedovoljne istraženosti fenomena kod nas**, te činjenice da se radi o vrlo popularnom mediju komunikacije rasprostranjenom kako u svom osnovnom obliku tako i u okviru društvenih mreža i imejl programa koji danas gotovo bez izuzetka omogućavaju čet interakcije. Među motivima za odabir teme bila je i prepostavka da većinu korisnika četova čine mladi, što je razlog više za zainteresovanost za jezik kojim se tamo piše, posebno imajući u vidu zaključke mnogih autora da većina jezičkih obeležja jezika SMS poruka, društvenih mreža i drugih novijih vidova komunikacije (kao što su skraćenice, emotikoni itd.) zapravo potiče iz čet interakcija. Takođe, tempo evolucije interneta i vidova komunikacije na njemu ne garantuje postojanost nijednog od sada popularnih načina komunikacije, što je razlog više za njihov opis. Iz ovih navedenih razloga, ali i zbog činjenice da internet kao fenomen u celini predstavlja svojevrsnu komunikacijsku revoluciju te da se u stručnoj literaturi već govori o internet lingvistici kao novoj grani nauke o jeziku, cilj je da se utvrde definišuća svojstva čet komunikacije, pri čemu će se konverzacija proučavati u kontekstu, analizom načina na koje učesnici svojim iskazima daju željena značenja.

Početne hipoteze i cilj istraživanja

Cilj istraživanja sastoji se u tome da se analizom inovativnih načina upotrebe jezika na internet četovima koji se ogledaju na polju leksike, sintakse, ortografije itd. opišu i interpretiraju osnovne karakteristike datog registra i mogući semantički, pragmatički i sociolingvistički motivi koji se nalaze u njihovoј osnovi. Distinkтивne karakteristike jezika četa opisaće se i tumačiti na osnovu analize korpusa sakupljenog metodom slučajnog uzorka sa nekoliko najposećenijih domaćih i stranih četova. Polazeći od rezultata dosadašnjih istraživanja prepostavka je da će se nekonvencionalni načini pisanja ogledati prevashodno u leksici i pisanju kao nivoima jezika koji su najotvoreniji za inovacije. Jedna od ideja je i da se na osnovu analize odabranog korpusa pokuša verifikovati utemeljenost rezultata dosadašnjih istraživanja ove tematike u svetu i kod nas, ne zanemarujući pri tom ni komparativnu dimenziju u odnosu na ranije prikupljene korpusne i obavljena istraživanja, tim pre što je jezik interneta u celini veoma sklon promenama tokom vremena.

Kvantitativnom analizom upotrebe anglicizama ali i drugih konvencija pisanja preuzetih iz engleskog jezika, sagledaće se i uticaj koji na srpski jezik vrši engleski kao globalni jezik informacionih tehnologija. U fokusu istraživanja je i sociolingvistička perspektiva, a analiziraće se i efekat anonimnosti autora iskaza na jezičko ponašanje, ilokucionia i perlokucionia strana konverzacije, žargon i adaptacija reči kroz igru, karakter registra odnosno poštovanje uslova prikladnosti itd.

Ukoliko je opšta prepostavka da medij posredstvom kojeg komuniciramo menja i jezik kao osnovno sredstvo komunikacije tačna, jezik četa će zahvaljujući neobičnom konceptu odvijanja komunikacije i tehnološkim uticajima (pisanje iskaza na tastaturi, veliki broj učesnika konverzacije u isto vreme, efemernost registra, brzina redjanja iskaza, ograničenja dužine poruke itd.) obilovati jezičkim inovacijama (s obzirom na to da će korpus biti prikupljen sa softverski različitim programima za čet, u ovom kontekstu razmotriće se i kako

tehnološka priroda samog četa utiče na konverzaciju). Očekuje se i da će govornici upošljavati različite semantičke i gramatičke strategije organizacije konverzacije, kao i da će registar u celini obilovati inovativnom leksikom i načinima pisanja odnosno da će učesnici ograničenja koja nameće medij prevazilaziti uz pomoć jezičkih sredstava tj. tehnika interakcije. Uz pretpostavku da će učesnice konverzacije prednjačiti u korišćenju emotikona kao bitnog dela vizuelnog identiteta u čet registru, analiziraće se i njihova upotreba i semantički potencijal, za koji se prepostavlja da je mnogo veći nego što su to dosadašnja istraživanja pokazala. Posebna pažnja posvetiće se diskursnim obilježjima četa koja su uzrokovana specifičnim preplitanjem konverzacionih, tipičnih za usmenu komunikaciju i pisanih elemenata komunikacije.

Plan rada i metode istraživanja

Početna faza rada odnosi se na prikupljanje korpusa sa više različitih domaćih i stranih javno dostupnih četova, nakon čega sledi obrada i analiza podataka. U uvodnom delu rada izložiće se teorijsko-metodološki okvir i dosadašnja dostačna i saznanja u analizi čet komunikacije u svetu i kod nas te pružiti uvid u istorijat i prirodu ovog vida komunikacije.

Postupak analize podrazumeva deskripciju zasnovanu na kombinaciji induktivnog i deduktivnog pristupa, a korpus će se lingvistički obraditi kombinovanjem kvalitativne i kvantitativne metode istraživanja i uz upotrebu vodećih semantičkih, pragmatičkih i sociolingvističkih teorijskih modela prisutnih u literaturi. Ovako obrađeni podaci uporediće se sa rezultatima dosadašnjih istraživanja u ovoj oblasti, uz komparaciju prikupljenog i analiziranog materijala.

Nakon sprovedene analize, u okviru završnog dela rada odnosno izvedenih zaključaka pokušaće se utvrditi mogući uzroci, izvori, uticaj i posledice identifikovanih jezičkih osobenosti diskursa četa. U tome ujedno leži i očekivani naučni doprinos rada, uz nadu će rad uspostavljenim metodološkim okvirom i rezultatima analize biti od koristi i u budućim istraživanjima ovog i sličnih fenomena kod nas, uprkos podložnosti internet registra znatnim promenama tokom vremena.

VII POČETNA LITERATURA

- Adolphs, Svenja. (2006). *Introducing Electronic Text Analysis: A Practical Guide for Language and Literary Studies*. London: Routledge.
- Archer, Dawn, Aijmer, Karin, Wichmann, Anne. (2012). *Pragmatics: An Advanced Resource Book for Students*. London: Routledge.
- Baker, Paul. (2010). *Sociolinguistics and Corpus Linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press Ltd.
- Baron, Naomi. (2000). *Alphabet to Email: How Written English Evolved and Where It's Heading*. London: Routledge.
- Baron, Naomi. (2003). „Language of the Internet“, in Ali Faghanli, ed. *The Stanford Handbook for Language Engineers*. Stanford: CSLI Publications.
- Baron, Naomi. (2008). *Always On: Language in an Online and Mobile World*. New York: Oxford University Press.
- Berners-Lee, Tim. (2000). *Weaving the Web*. New York: Harper Paperbacks.

- Biber, Douglas. (1993). „Representativeness in Corpus Design“. *Literary and Linguistic Computing*, Vol. 8, No. 4: 243-257.
- Biber, Douglas, and Conrad, Susan. (2009). *Register, Genre, and Style*. New York: Cambridge University Press.
- Boardman, M. 2004. *The language of websites*. Abingdon: Routledge.
- Bugarski, Ranko. (2003). *Žargon*. Beograd: XX vek.
- Bugarski, Ranko. (2005). *Jezik i kultura*. Beograd: XX vek.
- Bugarski, Ranko. (2008). *Uvod u opštu lingvistiku*. Četvrto izdanje. Beograd: Zavod za udžbenike.
- Cherny, Lynn. (1999). *Conversation and Community: Chat in a Virtual World*. Stanford: CSLI Publications.
- Crystal, David, and Davy, Derek. (1973). *Investigating English style*. London: Longman.
- Crystal, David. (2003). *English as a Global Language*. Second edition. New York: Cambridge University Press.
- Crystal, David. (2006). *Language and the Internet*. Second edition. Cambridge: Cambridge University Press.
- Crystal, David. (2008). *Txtng: The Gr8 Db8*. Oxford: Oxford University Press.
- Crystal, David. (2010). *The Cambridge Encyclopedia of Language*. Third edition. Cambridge: Cambridge University Press.
- Crystal, David. (2011). *Internet Linguistics: A Student Guide*. Abingdon: Routledge.
- Ćosić, Pavle. (2005). „Uticaj novih sredstava komunikacije na srpski jezik“, *Jezik Danas*. Novi Sad: Matica srpska.
- Danet, Brenda, et al. (1997). "HMMM...WHERE'S THAT SMOKE COMING FROM?" Writing, Play and Performance on Internet Relay Chat. *Journal of Computer-Mediated Communication*, Vol. 2, No. 4.
- Danet, Brenda. (2001). *Cyberpl@y*. Oxford, New York: Berg.
- Danet, Brenda, and Herring, Susan. (2007). *The Multilingual Internet: Language, Culture, and Communication Online*. Oxford: Oxford University Press.
- Davis, Boyd H. and Brewer, Jeutonne P. (1997). *Electronic Discourse: Linguistic Individuals in Virtual Space*. Albany, NY: State University of New York Press.
- Gajadhar, Joan, and Green, John. (2003). *An Analysis of Nonverbal Communication in an Online Chat Group*. The Open Polytechnic of New Zealand. Available at: http://www.openpolytechnic.ac.nz/static/pdf/research/res_wp203gajadharj1.pdf.
- Grice, H.P. (1975). "Logic and Conversation". (in) Cole, P. and Morgan. J.L. (eds) *Syntax and Semantics*. Volume 3: Speech Acts. New York: Academic Press.
- Hale, Constance, and Scanlon, Jessie. (1999). *Wired Style: Principles of English Usage in the Digital Age*. New York: Broadway Books.
- Hentschel, Elke. (1998). „Communication on IRC“. *Linguistik online* 1, 1/98.
- Herring, Susan, ed. (1996). *Computer-Mediated Communication: Linguistic, Social, and Cross Cultural Perspectives*. Amsterdam: John Benjamins.

- Herring, Susan. (2007). „A Faceted Classification Scheme for Computer-Mediated Discourse“, *Language@Internet*, 4, article 1.
- Hlebec, Boris. (2010). *English Semantics: for university students*. Belgrade: Čigoja štampa.
- Holmer, Torsten. (2008). „Discourse Structure Analysis of Chat Communication“, *Language@Internet*, 5, article 10.
- Huang, Yan. (2006). *Pragmatics*. USA: Oxford University Press.
- Jones, Rodney H. (2012). *Discourse Analysis: A Resource Book for Students*. New York: Routledge.
- Lakić, Igor. (1999). *Analiza žanra: diskurs jezika struke*. Podgorica: Univerzitet Crne Gore.
- McEnery, Tony, Xiao, Richard, and Tono Yukio. (2006). *Corpus-Based Language Studies*. New York: Routledge.
- Milosavljević, Bojana. (2005). “Nadimci govornika srpskog jezika u četovanju“, *Philologia*, broj 3, godina III. 35-41.
- Panić-Kavgić, Olga. (2006). *Koliko razumemo nove anglicizme*. Novi Sad: Zmaj.
- Paolillo, John, C. (2011). „Conversational Codeswitching on Usenet and Internet Relay Chat“, *Language@Internet*, 8, article 3.
- Posteguillo, Santiago. (2003). *Netlinguistics: Language, Discourse and Ideology in Internet*. Valencia: Universitat Jaume.
- Posteguillo, S., Esteve, M.J., and Gea-Valor, M.L. (2007). *The texture of Internet: netlinguistics in progress*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing.
- Praprotnik, Tadej. (2007). “Jezik u (kon)tekstu računalno posredovane komunikacije“, *Medijska istraživanja*, god. 13, br. 2, str. 85-96.
- Prćić, Tvrko. (2005). *Engleski u srpskom*. Novi Sad: Zmaj.
- Prćić, Tvrko. (2008). *Semantika i pragmatika reči*. Drugo, dopunjeno izdanje. Novi Sad: Zmaj.
- Radić, Biljana. (2004). „Making words and sentences shorter in chatrooms in English: some common strategies“. *Romanian Journal of English Studies* 1, 84-89.
- Radić-Bojanić, Biljana. (2006a). "Fragmentation/integration and involvement/detachment in chatroom discourse". *SKASE Journal of Theoretical Linguistics* 3: 1. 38-46.
- Radić-Bojanić, Biljana (2006b). (Kreativna) upotreba tastature u elektronskim časkaonicama, *Filološki pregled*, XXXIII 2006 1., str. 183-190.
- Radić-Bojanić, Biljana. (2007). *Neko za chat?!* Novi Sad: Futura publikacije.
- Radić-Bojanić, Biljana. (2008). „Expressing emotions in electronic chatting“. *Romanian Journal of English Studies* 5. 224-231.
- Radovanović, Milorad. (2003). *Sociolinguistica*. Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.
- Rheingold, Howard. (1993). *The virtual community: homesteading on the electronic frontier*. New York: Harper Collins.
- Sanderson, David. (1993). *Smileys*. Sebastopol: O'Reilly and Associates.

- Shortis, Tim. (2007). „Gr8 Txtpectations: The Creativity of Text Spelling“. *English Drama Media*, June 2007.
- Siebenhaar, Beat. (2008). „Quantitative Approaches to Linguistic Variation in IRC: Implications for Qualitative Research“, *Language@Internet*, 5, article 4.
- Sutherland, Kathryn, ed. (1997). *Electronic text: Investigations in Method and Theory*. Oxford: Clarendon Press.
- Thurlow, Crispin, and Mroczek, Kristine, eds. (2011). *Digital Discourse: Language in the New Media*. New York: Oxford University Press.
- Wallace, Patricia. (1999). *The Psychology of the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press.

VIII ZAKLJUČAK SA OBRAZLOŽENOM OCENOM O PODOBNOSTI TEME I KANDIDATA

Na osnovu navedenih podataka o kandidatu, Komisija konstatiše da je Goran Drinčić podoban za izradu doktorske disertacije. Na osnovu postavljenih ciljeva i očekivanih rezultata, Komisija konstatiše da je predložena tema podobna za izradu doktorske disertacije u oblasti analize diskursa. Na osnovu navedenih podataka o predloženom mentoru, Komisija konstatiše da je dr Vesna Polovina podobna za mentora predložene doktorske disertacije. Na osnovu iznetog, Komisija predlaže Nastavno-naučnom veću Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu da doneše pozitvne ocene o podobnosti kandidata, Gorana Drinčića i predložene teme doktorske disertacije, a da se za mentora imenuje dr Vesna Polovina, redovni profesor Filološkog fakulteta u Beogradu.

dr Vesna Polovina, red. prof.

dr Ivana Trbojević, docent

dr Maja Miličević, docent